

НОВИ ЗАКОН О ОРУЖЈУ И МУНИЦИЈИ

Хладан туш за врелце

Иако у Србији има много више
нелегалног него легалног оружја,
иако је стопа криминалитета у порасту,
мада се на улицама сваке године пуца
све више, наша земља је, према подацима
Уједињених нација и Европске уније,
једна од најбезбеднијих у свету

Вероватно никада нећемо добити ваљан одговор на питање колико у Србији има нелегалног ватреног оружја. Тешко да у земљи у којој је, традиционално, најомиљенија и најпродаванија играчка за дечацима пластично, дрвено или метално оружје, има куће која нема бар пиштољ, ако већ не и неку „дугу цев“. Ратни догађаји, који су почетком деведесетих година прошлог века потресали наше окружење, били су права мека за трговце и шверцере различитог оружја, чему су немали допринос дале и бројне избеглице, док су, бежећи из ратног пакла у окриле „мајке Србије“, своје багаже свакако допуњавали и оружјем, које главу чува. Злу не требало.

Било како било, Србија је пуна ватреног оружја различитог калибра и намене. Процењује се да нелегалног ватреног оружја има „од двеста хиљада до, чак, деветсто хиљада“ комада. Поредићи тај податак с оним да у Србији данас има 585.000 легалних власника оружја, који поседују око милион и петсто хиљада „цеви“, остајемо збуњени пред потребом да још готово милион комада (нерегистровано) ватреног оружја држимо у домовима. Опет, злу не требало. Ако, не дај Боже, дођу по оно легално?!

Кад све то имамо у виду готово невероватно делује податак да Србија спада у најбезбедније земље у свету и да је, по броју убиства на 100.000 становника четврта у Европи, или на средини листе кандидата за чланство у Европској унији. Према подацима које су 2014. објавиле Уједињене нације и Статистички завод Европске уније, стопа убиства у Србији, у периоду између 2007. и 2009. године, износила је 2,21 одсто. Сва-

ВИ

како много, али ако узмемо у обзир да у саобраћајним несрећама гине много више људи, онда „игре“ с ватреним оружјем, поготово оне с мафијашким предзнаком, не делују толико стравично. То, наравно, не спречава оне који брину о безбедности грађана да теже побољшању ситуације и смањењу „црне статистике“.

Очекују се подзаконска акта

Нови Закон о оружју и муницији, усвојен ове зиме, 19. фебруара, чак 23 године после претходног, послужиће, тврде његови предлагачи, да се повећа безбедност на улицама Србије и велики део оружја, најзад, уведе у легалне токове. У Министарству унутрашњих послова истичу да се више од 90 одсто кривичних дела, дакле не само убистава, изврши нелегалним ватреним оружјем. Зато је новим Законом регулисана и легализација, односно могућност да се нелегални власници, без санкција, ослободе недозвољеног оружја. Овог пута легализација траје три месеца и очекује се да, за разлику од ранијих покушаја, одзив грађана буде масован, бар као 2003. године, када је за време ванредног стања прикупљено око 50.000 комада оружја и више од милион комада муниције различитог калибра. Од 1992. године ово је шеста легализација од које се очекује да „разоружа“ грађане Србије. Мора се, ипак, рећи да је, с обзиром на процењени број нелегалног оружја у српским домовима, њихов успех у најмању руку био дискутабилан.

Нови Закон о оружју и муницији, ступа на снагу с „одгодом“ од 12 месеци. У том периоду очекује се доношење бројних подзаконских аката којим би се омогућило доследно поштовање и неких његових доста нејасних, па и контроверзних одредаба. Многи којих се овај закон тиче сматрају, наиме, да је, иако бољи од претходног, ипак недовољно либералан и у нескладу с временом у коме живимо и демократским нормама цивилног друштва.

ЛЕГАЛИЗАЦИЈА СЕ ЗАХУКТАВА

Акција предаје и легализације оружја у Србији започела је 4. марта, а трајаће три месеца. Према првим показатељима, предају се углавном нерегистроване ваздушне и ловачке пушке, пиштољи и ловачки карабини, те муниција различитог калибра. За неке од њих затражена је регистрација, док су неки комади оружја предати у МУП „на даље старање“. Нема сумње да ће разлог за предају оружја, посебно оног добијеног тестаментом, или уговором о поклоњу, бити и неумерено висок порез.

Процењује се да у нашој земљи има до 900 000 комада нерегистрованог оружја. Судаћи према првим показатељима, резултати најновије легализације биће такође слаби. За прве две недеље акције, наиме, предато је свега стотинак цеви.

Можда је, с друге стране, више у складу с нама, нашом традицијом и нашим навикама.

Поздрављајући коначно доношење Закона о оружју и муницији, у Националној асоцијацији за оружје Србије (НАОС) истичу да квалитативних промена заправо и нема.

КАТЕГОРИЈЕ ОРУЖЈА

Према новом Закону о оружју и муницији оружје се дели на четири категорије:

А – минско-експлозивна средства, аутоматско ватрено оружје, оружје скривено у другим предметима и ватрено оружје с пригушивачем пуцња,

Б – свако ватрено оружје (кратко, дуго, полуаутоматско, репетирајуће, једнометно, с олученим и глатким цевима, осим оног из категорије А и Ц) и конвертибилно оружје,

Ц – онеспособљено ватрено оружје, произведено пре 1900. године и његове модерне реплике, које не користе метак с централним или ивичним паљењем, уређаји за изазивање електрошокова и гасни спрејеви,

Д – остало оружје које се може слободно поседовати – ваздушно и тетивно.

– Ми смо још пре неколико година израдили Нацрт закона о оружју и муницији, бољи, либералнији и ближи прописима Европске уније од закона који данас имамо. Велики је број примедба који се предлагачу с правом упућују, од оних да у великој мери није испоштовао мишљења и ставове изнете током јавне расправе, до чињенице да је прихваћен незнатан, готово занемарљив број амандмана који су могли знатно побољшати нека од усвојених решења. Иако се предлагач позива на норме Европске уније у тој области, сасвим је извесно да оне нису у целини испоштоване и да смо знатно испод нивоа који постоји у земљама на које желимо да се угледамо. Од власника оружја захтева се, на пример, лекарски преглед сваких пет година, док се здравље возача моторних возила, који су, ако судимо по броју жртава у саобраћају, знатно опаснији од легалних ималаца оружја, по добијању возачке дозволе проверава тек у 65. години. То је тек једна од нелогичности. А шта рећи о томе да се укида категорија трофејног оружја, па се њихови власници упућују на пререгистрацију у колекционарско или старо (произведено пре 1900. године). У оба случаја на помолу су невоље, ако је оружје млађе, или ако их је мање од пет комада – каже председница НАОС-а Зорица Суботић.

И ЛОВЦИ НЕЗАДОВОЉНИ

Новим Законом нису задовољни ни ловци. Иако им је дозвољено да муницију купују на оружни лист, без посебног одобрења и ограничења, наметнута им је обаве-

за да, у случају позајмице оружја колеги који поседује оружни лист за исту врсту оружја, то пријаве полицијској управи. У Националној асоцијацији истичу да ће та одредба тешко моћи да се примени у свим случајевима. Баш као и она о посебним условима за држање оружја у кући.

– Власник сам оружја више од три деценије – каже Зорица Суботић – и никада се није десило да полиција дође и провери у каквим условима га чувам. Нема сумње у значај те одредбе, али сматрам да је чување оружја под кључем, ван домашаја деце и неовлашћених лица, у што безбеднијим условима, превасходни интерес легалних власника оружја, а тек онда друштва које треба да санкционише немарне. Мада, треба рећи да су легални власници оружја међу најисправнијим грађанима ове земље, да напосто беже од сваког прекршаја, да се плаше чак и најмање повреде закона, јер су санкције преоштре, одмах им се одузима оружје. А ако ловац, или страствени сакупљач оружја нешто жели најмање на свету, онда је то, свакако, одвајање од оружја. Зато огромна већина легалних власника оружја нема чак ни саобраћајни прекршај.

Нејасан је и статус гасног, стартног и сигналног оружја које се, под категоријом конвертибилног, изједначава с ватреним оружјем и подлеже одобрењу, лекарском прегледу, плаћању пореза... У НАОС-у упозоравају да такву врсту оружја користе планинари, извиђачи, атлетичари, глумци и да се оно у земљама Европске уније може набавити готово на сваком киоску.

Истичући да се доношењем новог Закона о оружју и муницији постижу два најважнија циља, а то је ефикасна контрола поседовања и промета оружја с једне стране и омогућавање легалним власницима несметано поседовање и коришћење оружја у лову, спорту, колекционарству, па и самоодбрани, с друге, законодавац се ни сам не заноси да је то довољно за сређивање стања на улицама и повећање безбедности грађана. Зато су за прекршиоце закона предвиђене строге санкције. А за оне који желе да постану власници ватреног оружја, поред одавно постојећих услова попут неосуђиваности за одређена кривична дела (читај: готово сва), прекршајне безгрешности, пословне способности, спроведене обуке у руковању оружјем, уводе се и два нова, регулисана одредбама о редовној провери здравствене способности и оправданој угрожености.

Поред редовне петогодишње провере здравствене способности власника легалног оружја, наима, још једна новина Закона изазива посебну пажњу сваког легалног власника оружја, или оног који то жели да постане – захтев да се наведе оправдани разлог за набавку оружја, односно доказивање чињеница о угроженој безбедности. Колико је ту чињеницу „тешко“ доказати ако знамо да су на својим радним местима нападнути не само полицијци или судије, који, по дефиницији, имају посла с криминалцима, већ и возачи градских аутобуса, лекари, новинари, поштари...? Наравно, остављена је могућност полицији да, по дискреционој оцени, забрани поседовање

оружја особи за коју се процени да ће га (зло)употребити. А разлог за то, по свему судећи, може бити и већ речено доказивање угрожености, које се поставља као један од услова за добијање дозволе. Кад већ сматрам да сам угрожен, зар се нећу бранити и употребом оружја?!

Трговци у проблему

Предлагач закона (а ни законодавац) није био благонаклон ни према трговцима оружјем. Иако се као један од разлога за доношење новог Закона истиче уређење промета и производње оружја, нема сумње да је и легалним токовима оружја битно смањен маневарски простор. О томе сведочи менаџер продаје фирме „Сваровски оптик“ за западни Балкан Зоран Петронијевић, који истиче да је нови закон по много чему лошији од претходног.

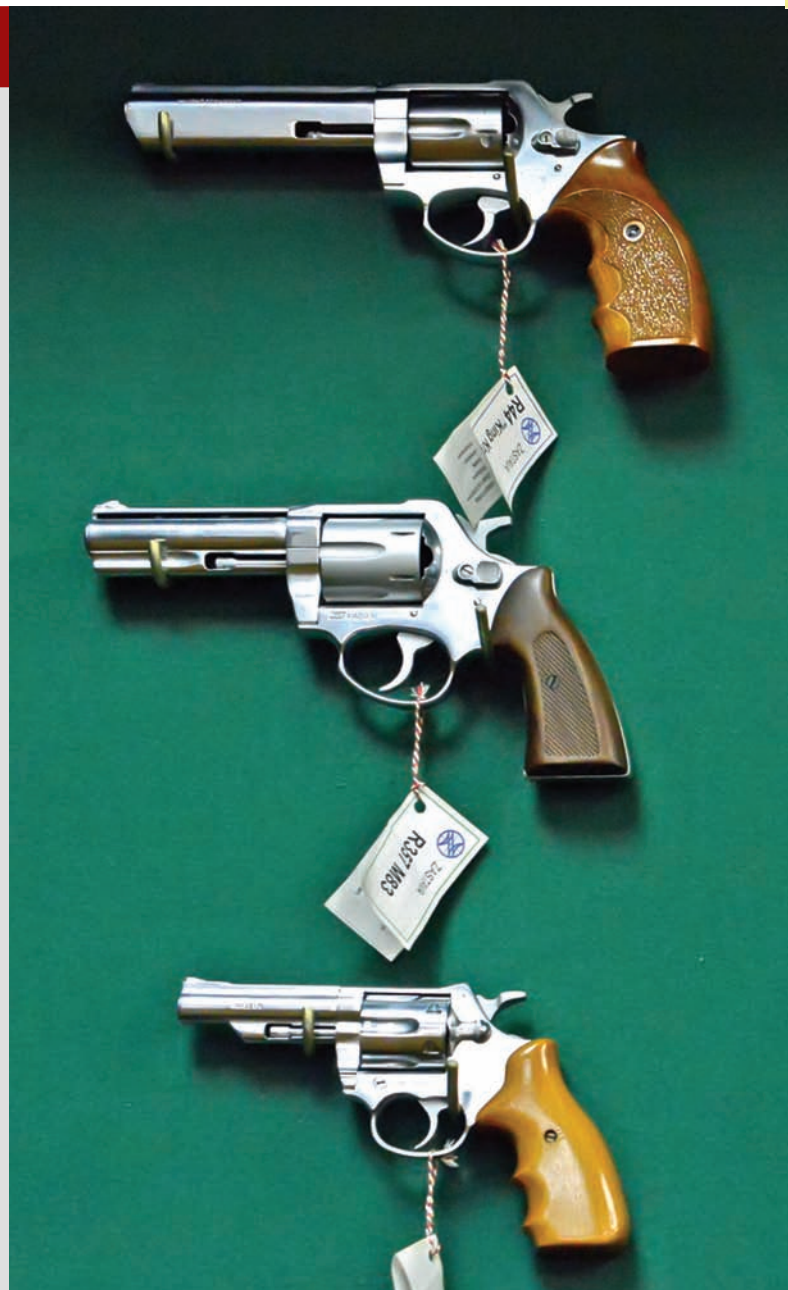
– Види се жеља законодавца да побољша и осавремени Закон о оружју и муницији, али је он далеко од модерне праксе и ставова Европске уније. Пошто смо заинтересовани за побољшање закона, у Националној агенцији за оружје Србије основали смо засебни огранак трговца ловачким и спортским оружјем, како бисмо лакше искристалисали предлоге који воде побољшању законских одредаба, или бар квалитетнијим подзаконским актима. Да овакав закон отежава наш рад спречавајући развој и конкурентност једне од значајнијих привредних грана Србије, види се из неколико примера. Врсте оружја попут гасног, стартног и сигналног сврстане су у категорију оружја којој не припада, јер га је готово немогуће преправити да испалаује бојеву муницију. Ловачко оружје дефинисано је као дуго, што није добро решење, јер, пре свега, није тачно. Ручно ватрено оружје,

НАЦИОНАЛНА АСОЦИЈАЦИЈА ЗА ОРУЖЈЕ СРБИЈЕ

Основана 2006. године, Национална асоцијација за оружје Србије окупља удружења и појединце који поседују или воле оружје. Њено чланство чине правна и физичка лица, спортисти стрелци, ловци, произвођачи и трговци оружја... У свом програму и мисији НАОС истиче да желе уједињење свих правних субјеката и физичких лица која легално долазе у посед оружја или контакт с оружјем, односно свих оних који цене и поштују вредности оружја, како би удруженим напорима створили или унапредили услове за заштиту сопствених права и интереса.

Програм рада те асоцијације обухвата такмичарске, али и едукативне садржаје. Један од најинтересантијих с аспекта едукације свакако је њихов пројекат сигурности и заштите деце од оружја, назван Оги Орлић. Њиме се предвиђа едукација деце од пет до 12 година у области превенције од озлеђивања приликом случајног или намерног контакта с оружјем.

– Потребу за овом врстом едукације условили су многи проблеми, од којих су најважнији распрострањеност оружја на нашим просторима, неадекватни услови држања и чувања оружја у нашим домовима, пораст криминалитета и малолетничке деликвенције и томе слично. Помоћу интерактивног и деци разумљивог едукативног програма деци се представља могућа опасност од додира оружја и указује на начин понашања у ситуацији када се сретну с оружјем. Свако дете ће добити брошуру о правилном складиштењу оружја коју ће понети кући родитељима. То је важно јер су родитељи прва линија заштите деце од контакта с оружје, а често и прва слаба карика у том ланцу од оружја до детета – каже председница НАОС -а Зорица Суботић.

СПОРТСКО ОРУЖЈЕ

У кључним стрељачким дисциплинама међународног и домаћег такмичарског програма користи се ваздушно оружје калибра 4,5 милиметара и малокалибарско ватрено оружје, калибра 5,6 милиметара. У дисциплинама домаћег програма још се користе и војничка пушка 7,9 милиметара, полуаутоматска пушка 7,62 милиметара, војнички пиштољ 7,62 милиметара и револвер средишног паљења.

дефинисано као кратко, такође се у земљама Европске уније може користити у лову, попут ловачког и заједно с њим. Оптички уређаји сврстани су у делове оружја. Где то има? Делови оружја су делови без којих оно не може да функционише, а то свакако нису оптички нишани, ноћни или термовизијски уређаји. Пригушивачи су забрањени, иако се користе у лову у многим европским земљама. За нас је катастрофалан и члан 11. Закона који дозвољава да оружје набављају само ловци и стрелци, док они који не желе да пуцају у мете или животиње на куповину немају право. Имам утисак да превоз оружја и муниције лакше реализују приватна лица, него предузетници или друга правна лица. Све у свему, очекује нас велики рад на побољшању Закона коме ионако није предвиђен предуг век трајања – каже Зоран Петронијевић

Међу организацијама које су веома заинтересоване за нови Закон о оружју и муницији свакако је и Стрељачки савез Србије.

– Наша је оцена да је нови Закон о оружју и муницији либералнији и знатно бољи од претходног јер олакшава рад стрељачких организација и садржи законска

решења која већ имају земље у окружењу – напомиње Сениша Машовић из Стрељачког савеза Србије.– Основна новина, на чему је Стрељачки савез Србије иначе посебно инсистирао, односи се на статус ваздушног оружја и опште услове око давања на послугу спортског стрељачког оружја и његовог коришћења и транспорта. Једна од значајних разлика у односу на претходни закон јесте то што је ваздушно оружје калибра 4,5 милиметара сврстано у категорију „Д“, односно у оружје које се може слободно набављати и преносити. Ваздушно оружје је базично за стрељачки спорт и његов ранији статус, по старом законском решењу, да је идентичан са статусом ватреног оружја, објективно је отежавао рад стрељачких организација и неповољно утицао на масовност стрељачког спорта. Остало стрељачко оружје (ватрено) новим Законом сврстано је у категорију „Б“. Кад је о њему реч, за стрељачке организације посебно је важно решење којим се омогућава да стрељачке организације могу једна другој да га позајмљују или поклањају на основу писаног уговора, што је за Стрељачки савез Србије и стрељачке организације врло битно. Тиме нам се пружа могућност да се оружје, посебно оно врхунско, које је и врло скупо, без преноса власништва може увек уз једноставну процедуру дати на коришћење такмичару коме је оно у датом тренутку најпотребније. Пошто је примена Закона одложена за годину дана од његовог доношења, очекујем да се у том периоду донесу квалитетна подзаконска акта, значајна за његово спровођење и примену, која не би смела да компромитују добра решења новог Закона о оружју и муницији. ■

Душан ГЛИШИЋ